

Verksamhetsrapport för IOP – Brottsofferstöd

Period 1 april 2023-31 mars 2024 (år 2)

Bakgrund

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansform avseende en viss verksamhet som ingås mellan en eller flera idéburna organisationer och den offentliga sektorn. En utvecklad samverkan med idéburna organisationer ökar chanserna att lyckas med komplexa samhällsutmaningar.

Som ett led i att anta samhällsutmaningen att alla brottsoffer, vittnen och anhöriga ska få det stöd de behöver, ingick socialförvaltningen i april 2022 ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med stadens tre brottsofferjourer. Socialförvaltningen ingick partnerskapet genom Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen. De tre brottsofferjourerna är Stockholm-Gotland, Södra Stockholm och Västerort. Beslut togs i socialnämnden 22 mars 2022 (SOF 2021/630).

Period

Det första verksamhetsåret i partnerskapet drevs under perioden 1 april 2022 till och med 31 mars 2023. Det andra verksamhetsåret som denna rapport gäller drevs under perioden 1 april 2023 till och med 31 mars 2024.

Mål och syfte

Syftet med partnerskapet är att det ska bidra till att brottsofferstödet i staden ges på bästa möjliga sätt. Nedan framgår målen med partnerskapet.

- Ge likvärdigt brottsofferstöd i hela kommunen.
- Öka samverkan mellan staden och brottsofferjourerna, för att gemensamt verka för att fler brottsutsatta får information och stöd av god kvalitet.
- Länka till annan part när så är aktuellt, brottsofferjourerna till Stödcentrum om en person är under 21 år, Stödcentrum till brottsofferjourerna om en person är äldre än 21 år.

Har målen med IOP:t uppnåtts under år två?

- Ge likvärdigt brottsofferstöd i hela kommunen. Ja.
- Öka samverkan mellan staden och brottsofferjourerna, för att gemensamt verka för att fler brottsutsatta får information och stöd av god kvalitet. Ja

Kommentar: Samtliga verksamheter träffades i ett samverkansforum under april 2023 för att gå igenom målen med IOP:t och hur man kunde utöka samverkan lokalt. För att ytterligare utöka samverkan mellan parterna har de lokala stödcentrumen haft möten med respektive brottsofferjour i början av 2024.

- Länka till annan part när så är aktuellt, brottsofferjourerna till Stödcentrum om en person är under 21 år, Stödcentrum till brottsofferjourerna om en person är äldre än 21 år. Ja

Kommentar: Styrgruppen har under våren 2024 gett samverkansgruppen i uppdrag att ta fram ett arbetssätt som ska leda till att yngre brottsutsatta i större utsträckning söker sig till Stödcentrum. Samverkansgruppen har därför tagit fram ett förslag till rutiner i en delrapport som delgavs styrgruppen 4 juni 2024. Ett av förslagen är att brottsofferjourerna informerar personer under 21 år följande: *Det finns en kommunal verksamhet som erbjuder stöd när man är ung och blivit utsatt för brott. Kontakten är frivillig och gratis. Är det ok för dig att jag förmedlar dina kontaktuppgifter så att de kan höra av sig och berätta mer. (Verksamheten erbjuder även stöd till dig som anhörig).* Vid styrgruppsmötet den 4 juni poängterade Stödcentrum vikten av att brottsofferjourerna kan säkerställa att informationen når ut till volontärerna och att det finns rutiner och checklista. Det är också viktigt att beskriva HUR informationen ska ges. Samverkansgruppen ska lämna in en rapport i september 2024 där ovanstående uppgifter från styrgruppen ska åtgärdas.

Parternas uppgifter

Brottsofferjourerna

Brottsofferjouren ska tillgodose målgruppens behov (alla ur målgruppen oavsett ålder) utifrån stödsökandes önskemål. Medmänskligt stöd ska erbjudas i form av:

- Stödsamtal via telefon och personliga möten, även stödkontakter via e-post, sms och sociala medier.
- Information om rättsprocessen.
- Medföljning vid anmälan, förhör och rättegång.
- Hjälpa att begära ett adekvat målsägandebiträde.
- Information om och hjälp att söka ekonomisk ersättning.

- Hjälp vid myndighetskontakter.
- Information om och hänvisning till andra aktörer.

Stödcentrum

Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen erbjuder råd och stöd till unga som drabbats av brott samt arbetar för att tidigt uppmärksamma ungdomar misstänkta för brott. Stödcentrum erbjuder stödjande samtal, rådgivning och praktisk hjälp till dem mellan 10 och 21 år som utsatts för brott eller blivit vittne till brott, till deras anhöriga och vårdnadshavare samt till unga som utnyttjas genom sexuella kontakter mot ersättning. Brottsutsattheten behöver inte vara polisanmäld. Medling vid brott erbjuds dem under 21 år som erkänt delaktighet i brott mot en annan person och till personen som utsatts för brottet. Stödcentrums socialsekreterare medverkar även vid misstankeförhör på uppdrag av stadens stadsdelsförvaltningar.

Hanterade ärenden och kontakter med brottsoffer år 2

Part	Antal hanterade ärenden	Antal direkta kontakter	Antal åtgärder	Antal stödpersoner (brottsofferj ourerna)	Antal länknings från annan part
Stödcentrum	1054 K: 512 M: 542	993 K: 734 M: 259	2871 K: 1578 M: 1293	-	10 K: 6 M: 4
Stockholm – Gotland	944 K: 599 M: 344 GF*: 1	1 967 K: 1 397 M: 569 GF: 1	2 015 K: 1 279 M: 736	30 K: 25 M: 5	0
Södra Stockholm	1 804 K: 1 151 M: 653	3 628 K: 2 565 M: 1 063	5 542 K: 4 216 M: 1 326	15 K:14 M:1	1
Västerort	949 K: 559 M: 389 IB*: 1	2 332 K: 1 454 M: 877 IB: 1	2 949 K: 1 791 M: 1 158	24 K: 19 M: 5	1
TOTALT	4 751	8 919	13 377	69	

*GF = Genderfluid, IB = Icke-binär

Förklaring av tabell

För **stödcentrum** innebär hanterade ärenden att brottsutsatta har kontaktats och erbjudits råd och stöd utifrån brottsutsattheten. Direktkontakter betyder genomförda besök. Åtgärder betyder att de bokar tid, länkar, skickat brev, sms-erbjudande och/eller haft telefonkontakt.

För **brottsofferjourerna** innebär hanterade ärenden antal inkomna ärenden till jouren. Direktkontakter betyder genomförda telefonsamtal, fysiska möten, sms/maillkonversation och medföljning. Åtgärder betyder kontaktförsök utan svar (telefon, sms, mail, brev) samt kontakt med andra aktörer.

Antal länkningar från annan part innebär för:
Brottsofferjourerna- hur många de har fått från Stödcentrum
Stödcentrum – hur många de har fått från brottsofferjourerna.

Analys av resultat

Brottsofferjourerna har under hela perioden haft ett kraftigt ökat inflöde av ärenden, från totalt 2 747 ärenden år 1 till 3 697 år 2, en ökning med 34 procent. Alla brottsofferjourer har haft en ökad ärendeförmedling från polisen, Södra Stockholm även en ökad andel där individen sökt själv. Ökningen kan ha flera orsaker, dels har brottsofferjourerna en förbättrad samverkan med polisen som lett till fler ärenden oftare, dels har Brottsofferjouren Sverige haft en informationskampanj gentemot polisen. Kampanjen heter ”Har du ställt frågan?” och är tänkt att öka förmedlingen från polisen. Ökningen gäller vuxna, de få ärenden brottsofferjourerna har under 18 år har minskat. Drygt 60 procent av de stödsökande är kvinnor, vilket kan bero på att en stor majoritet (80 procent) av dem som utsatts för brott i nära relation är kvinnor.

Stödcentrum har under perioden haft ett fortsatt minskat antal ärenden vilket är konsekvensen av ändrade rutiner vid polismyndigheten från januari 2023. För mer information om detta se nästa stycke. Skillnaden mellan pojkar och flickor är att pojkar i regel kommer på färre antal besök än flickorna, vilket delvis är kopplat till att typ av brott skiljer sig mellan könen. Det är en majoritet flickor som är utsatta för sexualbrott. Vanligt är att de som utsatts för dessa brott har behov av längre kontakter och fler samtal. De behöver också i större utsträckning länkas vidare till mer behandlande insatser. Det är en majoritet pojkar bakom siffrorna för misshandel (se tabell nedan brottstyp)

Samverkan med polisen är en viktig del för samtliga parter i partnerskapet, detta för att få till ett likvärdigt brottsofferstöd. Från årsskiftet 2022/23 ändrade polismyndigheten sina rutiner för hantering av samtycke för barn. Det har inneburit att polismyndigheten genom den lokala brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten (BOPS), inte har överlämnat information om vilka barn som utsatts för brott om inte samtycke har inhämtats av polismyndigheten. Konsekvensen av detta har varit en markant minskning av antal barn och unga som har erbjudits stöd från Stödcentrum, i och med att de inte fått kännedom om vilka

barn som drabbats. Störst är minskningen av de barn som är under 15 år, då det i dessa fall behöver inhämtas samtycke från både barnet och vårdnadshavarna för att BOPS ska kunna överlämna information till Stödcentrum. Utifrån detta så har Stödcentrum under perioden fått ställa om och riktat mer resurser och samverkan på lokal nivå med polismyndigheten. Detta i ett försök att upparbeta rutiner för att få information om brottsutsatta barn i Stockholms stad från utredarna på respektive lokalpolisområde. Alla stödcentrum i Stockholms län tillsammans med Länsstyrelsen driver dialog med polismyndigheten om detta.

Utbildningar

- Antal grundutbildningar för brottsofferjourernas volontärer/stödpersoner: 2
Brottsofferjouren Västerort håller i dessa mot en mindre avgift.
- Antal vidareutbildningar för brottsofferjourerna:
Totalt 35 tillfällen
Vidareutbildningarna har bland annat handlat om bedrägerier, utsatta områden och stöd till anhöriga.

Antalet grundutbildningar är detsamma som föregående år, men antalet vidareutbildningar har ökat från 20 till 35 tack vare att fler utbildningar har hållits digitalt.

Informationsinsatser

Brottsofferjourerna

De tre brottsofferjourerna har gemensamt medverkat i Järvaveckan. Därutöver har de deltagit i flera aktiviteter som stadsdelsförvaltningarna anordnat, exempelvis dialogmöten, trygghetsdagar, föreläsningar i skolor och för äldre. Brottsofferjourerna har även föreläst för de som tar emot anmälningar hos polisen, samt haft information om verksamheten på bussar och busshållplatser.

Stödcentrum

Utöver ökade informationsinsatser riktat till polismyndigheten har resurser vikts för utåtriktat arbete till stadsdelsförvaltningarna, för att nå ut till fler brottsdrabbade barn i staden. Stödcentrum har även informerat och deltagit vid aktiviteter som Trygghetstorg, Järvaveckan, skol- och föräldramöten etc. På sociala medier har Stödcentrums kampanj varit pågående och återkommande, riktad dels till unga, dels till anhöriga och professionella.

Brottstyper

Nedan visas de fyra vanligaste brottstyperna i verksamheterna.

Brottstyp	Stockholm-Gotland	Södra Stockholm	Västerort	Stödcentrum
Misshandel	16 %	21 %	27 %	38 %
Bedrägeri	22 %	14 %	15 %	
Olaga hot	9 %	10 %	13 %	21 %
Ofredande	12 %	13 %	12 %	11 %
Sexualbrott				20 %

Ordförklaring brottstyper

Misshandel: Någon önskar vålla en annan person kroppsskada, smärta eller försätta personen i vanmakt eller liknande tillstånd (text från polisen.se)

Bedrägeri: Kort-, annons-, identitetsbedrägerier och bedrägerier genom social manipulation (romans-, investerings-, och befogenhetsbedrägerier).

2022 rapporterades inga bankrån, ett kontantfritt samhälle har gjort att de kriminella hittat nya vägar – bedrägerier.

Olaga hot: Någon hotar att skada dig, din egendom eller annan som har stor betydelse för dig. (text från polisen.se)

Ofredande: Kränkande handlingar som inte lever upp till kriterierna för misshandel eller olaga hot. Sexuellt ofredande ingår inte.

Sexualbrott: Våldtäkt, sexualbrott, sexuellt ofredande, sex mot ersättning, köp av sexuell handling av barn. (specifikation av Stödcentrum)

Därutöver har styrgruppen beslutat att brottsofferjourerna ska ta fram statistik om särskilda omständigheter såsom gängrelaterade brott och för våld i nära relation.

Under år 2 har brottsofferjourerna 100 ärenden markerade som gängrelaterade i sitt ärendehanteringssystem och 361 ärenden markerade som våld i nära relation. Båda har ökat jämfört med år 1 då brottsofferjourerna hade 32 gängrelaterade ärenden och 275 ärenden som rörde våld i nära relation. För Stödcentrum finns ingen specifik brottstyp för gängrelaterat våld.

Analys av statistik brottstyper

En tydlig förändring för brottsofferjourerna senaste året är att andelen ärenden som rör bedrägerier har ökat. Bland de tre brottsofferjourerna har Stockholm-Gotland en mycket större andel bedrägerier, medan både Södra Stockholm och Västerort har en större andel misshandel. Stockholms-Gotlands upptagningsområde i Stockholms stad utgörs av stadsdelarna Norra innerstaden, Kungsholmen och Södermalm (innefattar således inga särskilt utsatta områden).

Ökningen av gängrelaterade ärenden inom brottsofferjourenas upptagningsområden är också tydlig i den nationella statistiken från Brottsofferjouren Sverige (118 ärenden 2022, 404 ärendena 2023).

För Stödcentrum är statistiken lik året innan, ingen direkt förändring eller något som avviker framgår. Det fortsätter vara misshandel, sexualbrott och olaga hot som många barn som inkommer till Stödcentrum har utsatts för. Det är en majoritet pojkar bakom siffrorna för misshandel och nästan uteslutande flickor bakom siffrorna för sexualbrotten.

I Stockholm stads Program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende av relation 2021-2025 är en indikator framtagen för Stödcentrum. Indikatorn mäter antal unga som får stöd och hjälp av Stödcentrum utifrån våld i nära relationer. Under perioden har 26 flickor och 2 pojkar fångats upp samt 5 vårdnadshavare. Det finns ingen specifik brottstyp för våld i ungas nära relationer, utan dessa ärenden är rubricerade som annat när de inkommer till Stödcentrum. Det innebär att verksamheten måste efterfråga och ställa frågor kring detta i samband med samtalen. Detta har gjorts under perioden för att denna utsatthet ska kunna upptäckas. Med insikt om att det kan vara svårt för de unga själva att veta och förstå, eller framförallt vilja eller våga, berätta att de blir utsatta i sin relation eller av sin partner. Frågan om denna utsatthet ställs till både flickor och pojkar.

Resultat från genomförda brukarundersökningar

Brottsofferjouren

Mätningen gjordes under hela 2023. Det ingår fyra frågor i brukarundersökningen som betygssätts 1-5, samt ges möjlighet till fritextsvar, där 5 är högsta betyg. Frågorna/påståendena är:

- Jag fick ett gott bemötande av brottsofferjouren.
- Jag fick tydlig och saklig information av brottsofferjouren.
- Jag fick den hjälp jag behövde av brottsofferjouren.
- Jag skulle rekommendera brottsofferjouren till andra.

Västerort (inklusive kommunerna Solna, Sundbyberg, Ekerö)

Brottsofferjouren i Västerort har ett snitt på 4,2 av 5, och 171 personer har svarat på enkäten.

Ett positivt exempel: *Vi fick ett mycket fint bemötande. Vi blev hjälpta med tips och stöd. Det kändes tryggt. Tack.*

Stockholm Gotland (inklusive kommunerna Sollentuna, Järfälla, Sigtuna, Lidingö, Upplands Väsby, Upplands Bro, Norrtälje) Brottsofferjouren Stockholm-Gotland har ett snitt på 4,3 av 5, och cirka 140 har svarat på enkäten.

Ett positivt exempel: *Utan brottsofferjouren hade vi inte klarat detta. Råd, information, hänvisning och samtal har varit livsavgörande.*

Södra Stockholm

Brottsofferjouren Södra Stockholm har ett snitt 4,3 av 5, och 197 personer har svarat på enkäten.

Ett positivt exempel: *Tack för att ni finns, ert arbete gör skillnad, att bli sedd och förstådd även på ett mänskligt plan. Jag kände att jag kunde uttrycka mig helt och ärligt och fick bekräftelse. Tack.*

Stödcentrum

Det är svårt att jämföra svaren med brottsofferjourerna då Stödcentrum ställer andra frågor. Brukarundersökningen görs under en hel månad två gånger per år (mars och oktober). I Stödcentrums brukarundersökning i mars 2024 svarade 100 % att de var nöjda eller mycket nöjda med det stöd de fått. Några positiva exempel:

Ni är bra som ni är! Är tacksam för all hjälp jag får av er.

Jag tror att samtalen har varit helt avgörande för Xs framtid. För evigt tacksam!

Jag är extremt tacksam för det stöd jag gavs under troligtvis den mest stress- och ångestfyllda period i hela mitt liv. Jag tror inte de kunde ha bemött mig på ett trevligare och mer förstående sätt och hjälpen jag fick var substantiell.

XX är en trollkarl.

Otroligt bra att denna möjlighet finns för utsatta personer!

Inkomna klagomål och synpunkter på verksamheten samt eventuell åtgärd eller handlingsplan

Brottsofferjourerna

Utifrån synpunkterna i brukarenkäten tar brottsofferjourerna till sig att bli ännu tydligare i vilket stöd de erbjuder och att de är en ideell organisation, utifrån frågan om personen fått det stöd hen behövde av brottsofferjouren. Svaren på dessa frågor har fått lägst snitt i svaren. Ett par klagomål rörde att det tog lång tid innan stödsökande fick ett första samtal. Förklaringen till det är att det ibland har rått viss stödpersonsbrist när antalet inkomna ärenden kraftigt ökat utan förvarning, men också att förväntningarna om snabb kontakt kan vara orimliga sett till att brottsofferjourerna är ideella verksamheter.

Stödcentrum

Det har inte inkommit några klagomål under år två.